

Simon Schouten stond de afgelopen jaren onder contract bij de ploegen van Jillert Anema, maar is nog in dubio over zijn sportieve toekomst. „Ik kan het er niet voor doen.” Foto: ANP

Topschaatsers zitten in een financieel wak

Het regent olympische schaatsmedailles, maar rijders zelf zien dat lang niet altijd terug in hun portemonnee. De regels van de KNSB - die hen financieel zouden moeten beschermen - blijken gemakkelijk te omzeilen, blijkt uit onderzoek van *Friesch Dagblad* en *Reporter Radio*.

Achtergrond

Jessica Merkens

Rintje Ritsma luidt midden jaren negentig het tijdperk van het commerciële schaatsen in. De 'Beer van Lemmer' sluit een lucratieve deal met deodorantmerk Sanex. Een revolutie. Grote bedrijven als DSB en TVM stappen vervolgens in het schaatsen en een gouden tijd breekt aan. Maar de laatste jaren keert het tij, met het voorbije na-olympische seizoen als dieptepunt. Alleen team Jumbo, met onder anderen Sven Kramer en Kjeld Nuis, blijft overeind. Werkloze schaatsers moeten uitkeringen aanvragen en worden opgevangen in een topsporttrainingsgroep van de schaatsbond (KNSB) en sportkoepel NOC*NSF.

Clafis is een van de sponsors die afhaakt. Het ingenieursbureau heeft de ploeg van succescoach Jillert Anema vier jaar gesteund, maar de onderhandelingen lopen stroef en uiteindelijk worden de contracten tussen directeur Bert Jonker en de schaatsers collectief verscheurd. Wat is er precies gebeurd?

Maart 2018: Anema kan terugkijken op een succesvolle olympische campagne: drie rijders plaatsten zich voor de Spelen, Jorrit Bergsma en Irene Schouten wonnen olympisch zilver en brons. De coach uit Bontebok weet zich bovendien verzekerd van enthousiasme bij geldschieters Clafis en Royal A-ware, dat de marathontak van de ploeg sponsort. Beide hebben aangegeven

door te willen. Een luxe, want afgezien van Jumbo zijn verder alle schaatsteams geklapt.

Het blijft een paar maanden stil. In mei beginnen de eerste contractonderhandelingen tussen de schaatsers en hoofdsponsor Jonker. Sommigen hopen op een opwaardering na de succesvolle winter. Maar al gauw komen de schaatsers bedrogen uit, het eremetaal uit Zuid-Korea blijkt weinig waard. Een sterke onderhandelingspositie hebben ze niet, er zijn tenslotte nog maar twee schaatsteams over. Vier rijders verenigen zich en besluiten op te stappen. Er verstrijken een paar weken en het bestuur komt met een nieuw aanbod. De rijders zeggen ditmaal toe.

Maar als Jonker de schaatsers tijdens een trainingskamp in juni de daadwerkelijke contracten presenteert, klopt er weinig van. Van het afgesproken jaarbedrag is ineens een maandsalaris afgehaald. „Hij probeerde ons weer te truken”, vertelt één van de schaatsers, die liever anoniem wil blijven. De sponsor begrijpt de onvrede niet. „Het is toch fijn dat je je hobby kan uitoefenen?”, zegt Jonker.

Anema breekt daarop met de directeur en in zijn kielzog stappen ook alle schaatsers op. Volgens Jonker moeten zij 'op een kwalitatieve, juiste manier hun sport kunnen beoefenen'. De oud-sponsor kan zich niet vinden in de opmerkingen van de schaatsers en zegt dat hij zijn rijders 'een mooi bedrag' heeft aangeboden. „Ik heb een meer dan goed gevoel over hoe wij hebben geacteerd.”

Een onzekere zomer volgt, waarin de ploeg op zoek moet naar een nieuwe geldschieter. Ondertussen komen

de schaatsers rond van hun spaargeld of een WW-uitkering.

Op de valreep meldt easyJet zich als sponsor. Het is inmiddels oktober. De verbazing is groot bij stayer Simon Schouten, als blijkt dat er weer een ander bedrag dan afgesproken in het contract staat. Uiteindelijk tekent hij een week voor de eerste wedstrijd alsnog. „Maar ja, wat heb je. Er is niks anders meer, iedere ploeg heeft zijn budget al vergeven. De schaarste binnen het schaatsen is een heel groot probleem”, zegt Schouten. Een andere schaatser beaamt dat. „In een ander marathonteam ga je niet meer krijgen en daar zijn ze zich bewust van.”

„Je weet hoe contractonderhandelingen gaan”, reageert Jos Vaessen, de manager van team easyJet. Volgens hem had Schouten nogal wat eisen. „Toen heb ik gezegd: we hebben een budget en dit is het aanbod. *Take it or leave it.*”

Kwetsbaar

Schaatsers spreken over een moeilijke onderhandelingspositie en krappe salarissen. „Er zijn misschien vijf grootverdieners, de rest is kwetsbaar”, weet Schouten. De 28-jarige langebaan- en marathonschaatser reed jarenlang onder de vleugels van Anema. Daarnaast werkt hij op zijn tulpenkwekerij, een familiebedrijf. „Het schaatsen geef ik nog een paar jaar als het zo doorgaat. Ik kan het er niet voor doen”, zegt hij. „Je zit machteloos aan tafel want je wil zo graag schaatsen. Ik heb thuis ook wel gesprekken gehad. Voor welk bedrag kan ik eigenlijk nog doorgaan?”, vertelt een andere schaatser, terugkijkend op de onderhandelingen met Clafis. „De marktwerking is heel klein. Voor een 'prof' verdienen je maar weinig.” De kwestie ligt gevoelig. Een schaatser praat eerst uitgebreid over het onderwerp, maar trekt zich een dag later terug als de ploeg lucht krijgt van het interview.

Ondanks de sponsorcrisis vorig jaar, blijft de KNSB geloven in het commerciële ploegenmodel. „Het is een concurrentiemodel”, zegt Jeroen Kraaij, commercieel manager van de KNSB. „Over twee Olympische Spelen hebben we negenender-

tig medailles gewonnen waarvan vijftien gouden. Het werkt dus blijkbaar wél.”

De KNSB heeft samen met de ploegen regels vastgelegd in een overeenkomst. Het zesendertig pagina's tellende document staat vol voorwaarden. Bijvoorbeeld waaraan de begeleiding van een topteam moet voldoen. Ook staan er afspraken in over het arbeidscontract van de schaatsers, om hen financiële zekerheid te geven. Voldoen de teams aan de eisen dan krijgen ze speciale rechten, zoals logo's op het schaatsspak bij wedstrijden.

„Een gedrocht”, stelt Jonker wanneer de overeenkomst ter sprake komt. „Wat ik niet begrijp is dat

Eén schaatser praat eerst uitgebreid over het onderwerp, maar trekt zich een dag later terug als de ploeg lucht krijgt van het interview

er allemaal eisen gesteld worden die niet eens in de wet beschreven staan.” Jonker noemt het onwaarschijnlijk dat ploegen alle afspraken 100 procent kunnen nakomen. Dat blijkt, want Jonker was naast sponsor ook bestuurder van de stichting van zijn schaatsploeg. Iets wat volgens de KNSB-regels niet mag. Zelf ziet Jonker het probleem van die constructie niet. „Dan kun je je rol als werkgever goed op je nemen.”

Financieel wak

Over de regels rondom arbeidscontracten bestaat veel verwarring. De KNSB zegt dat teams tenminste acht van de twaalf schaatsers minimumloon moeten betalen voor minstens twaalf maanden, op basis van een 36-urige werkweek. Uit navraag blijkt dat in ieder geval zes van de twaalf schaatsers bij easyJet een

contract korter dan een jaar tekende. De KNSB is hier niet van op de hoogte en zegt accountantsverklaringen van alle teams te hebben die voorschrijven dat ze voldoen aan de eisen. Simon Schouten tekende op eigen aandrigen een korter contract. Hij vindt de regels verkeerd. „Ik wil 1 mei op straat kunnen staan en naar een andere ploeg kunnen.” Volgens Vaessen tekende Schouten wél een jaarcontract.

De manager ontkent ook dat er zes rijders waren met een korter contract. Hij stelt dat de eisen alleen gelden voor schaatsers met A-status, die bij de top acht van de wereld binnen hun discipline horen. „Er mogen ook schaatsers gratis rijden.” Sportrecht-advocaat Colin Burger kan zich de verwarring voorstellen. Er staat niet letterlijk dat acht van de twaalf schaatsers minimumloon moet verdienen voor minstens een jaar. „Er staat alleen dat ze betaald moeten worden, dat is iets anders.”

Vaag

Een onafhankelijk accountant moet de financiële huishouding van een schaatsploeg toetsen, aan de hand van de regels die door de KNSB zijn opgesteld. Door vaag omschreven regels kan hij de administratie echter ook goedkeuren als er niet aan de contracteisen is voldaan. Zo vallen rijders in een financieel wak.

Na alle perikelen weet Schouten nog niet of hij zijn schaatsen volgend jaar aan gaat trekken. Voorlopig focust de Andijker zich op zijn tulpenkwekerij. „Ik begrijp niet dat sommigen voor 30.000 euro bruto kunnen rondrijden. Hier liggen ook veel uitdagingen, dit vind ik ook mooi.” easyJet wilde niet reageren.

► Dit onderzoek is uitgevoerd in samenwerking met Reporter Radio. 'Topschaatsers in een financieel wak' wordt zondag om 19.00 uur uitgezonden op NPO Radio 1. Deze publicatie is tot stand gekomen met steun van het Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten.